

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

<u>Informationsnummer</u>	Innehållsförteckning	Sida
	I <i>Meddelanden</i>	
	Kommissionen	
2001/C 322/01	Eurons växelkurs	1
2001/C 322/02	Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet samt Ekonomiska och sociala kommittén – Gemenskapens strategi för dioxiner, furaner och polyklorerade bifenyler	2
2001/C 322/03	Förhandsanmälan av en koncentration (Ärende COMP/M.2637 – Nutricia/Baxter/2. HSC) – Ärendet kan komma att behandlas enligt förenklat förfarande (1)	19
2001/C 322/04	Förhandsanmälan av en koncentration (Ärende COMP/M.2646 – Rhenus/Via Verkehr Holding (SNCF)/Rhenus-Keolis) – Ärendet kan komma att behandlas enligt förenklat förfarande (1)	20
2001/C 322/05	Förhandsanmälan av en koncentration (Ärende COMP/M.2638 – 3i/Consors/100 World) – Ärendet kan komma att behandlas enligt förenklat förfarande (1)	21
2001/C 322/06	Förhandsanmälan av en koncentration (Ärende COMP/M.2661 – Winterthur/Prudential Assurance) – Ärendet kan komma att behandlas enligt förenklat förfarande (1)	22
2001/C 322/07	Förhandsanmälan av en koncentration (Ärende COMP/M.2660 – NPM/ABN Amro/Norit Personal Care Holding) – Ärendet kan komma att behandlas enligt förenklat förfarande (1)	23
2001/C 322/08	Beslut om att inte göra invändningar mot en anmäld koncentration (Ärende COMP/M.2613 – Alcoa/BHP Billiton/JV) (1)	24
2001/C 322/09	Beslut om att inte göra invändningar mot en anmäld koncentration (Ärende COMP/M.2477 – Atle/Pricerunner JV) (1)	24

I

(Meddelanden)

KOMMISSIONEN

Eurons växelkurs ⁽¹⁾**16 november 2001**

(2001/C 322/01)

1 euro	=	7,4411	danska kronor
	=	9,377	svenska kronor
	=	0,6175	pund sterling
	=	0,8845	US-dollar
	=	1,4075	kanadensiska dollar
	=	108,46	japanska yen
	=	1,4674	schweiziska franc
	=	7,92	norska kronor
	=	94,68	isländska kronor ⁽²⁾
	=	1,6893	australiska dollar
	=	2,1145	nyzeeländska dollar
	=	8,4377	sydafrikanska rand ⁽²⁾

⁽¹⁾ Källa: Referensväxelkurs offentliggjord av Europeiska centralbanken.

⁽²⁾ Källa: Kommissionen.

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET SAMT EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

Gemenskapens strategi för dioxiner, furaner och polyklorerade bifenyl

(2001/C 322/02)

(KOM(2001) 593 slutlig)

1. INLEDNING OCH OMFATTNING

Dioxiner, furaner och PCB (polyklorerade bifenyl) är en grupp giftiga och långlivade kemikalier vars effekter på människors hälsa och på miljön omfattar hudtoxicitet, immuntoxicitet, fortplantningsstörningar, fosterskador, hormonrubbingar och cancer. En ökad förekomst av dessa ämnen i miljön har i kombination med flera olyckor (Yusho [Japan], Yu-cheng [Taiwan], Seveso [Italien], Belgien) gjort att det internationella samfundet vinnlagt sig om att begränsa och kontrollera förekomsten av dessa ämnen. Allmänheten, forskare och myndigheter är dessutom djupt oroade över de negativa effekterna på människors hälsa och på miljön vid långvarig exponering för dioxiner och PCB, även i mycket små mängder.

Kommissionen har under de senaste 20 åren lagt fram långtgående lagstiftningsförslag i syfte att direkt eller indirekt minska utsläppen av dessa föreningar till miljön, för att på så sätt minska exponeringen av människor och skydda människors hälsa och miljön. Aktuella exponeringsdata visar att de åtgärder som införts för att begränsa dioxinutsläppen har lett till ett kraftigt minskat intag av dessa föreningar, och halterna i människokroppen har minskat sedan mitten av åttiotalet. Sedan 1995 har denna tendens planat ut och man har även noterat en viss ökning av halterna.

Det finns ett trängande behov av ytterligare åtgärder för att undvika att dioxiner och PCB skadar miljön och människors hälsa, bland annat av följande skäl:

- **Bioackumuleringen i näringskedjan fortsätter** liksom utsläppen från deponier, förorenad mark och sediment. Den kraftiga minskningen av "bakgrunds nivåerna" i miljön under de senaste 20 åren kommer troligen inte att fortsätta under kommande decennier.
- **De toxiska egenskaperna verkar ha underskattats** och det har framkommit nya epidemiologiska, toxikologiska och mekanistiska data, särskilt om **effekter på nervsystemets utveckling, reproduktionsstörningar och hormonrubbingar**. Mycket tyder på att dioxiner och vissa PCB även i mycket låga doser har mer omfattande hälsoeffekter än man tidigare trott, särskilt på sårbara grupper som foster och diande spädbarn som direkt exponeras för de gifter som ackumuleras i moderns kropp.
- **Exponeringen för dioxiner och dioxinliknande PCB via födan överstiger hos en stor andel av Europeiska unionens befolkning det tolerabla veckointaget (TWI) eller**

det tolerabla dagsintaget (TDI): EU:s vetenskapliga livsmedelskommitté (SCF) antog den 30 maj 2001 ett yttrande om riskbedömning av dioxiner och dioxinliknande PCB i livsmedel. Kommittén fastställde ett grupp-TWI på 14 pg toxiska ekvivalenter (WHO-TEQ)/kg kroppsvikt för dioxiner och dioxinliknande PCB. Detta TWI överensstämmer med det preliminära tolerabla månadsintag på 70 pg/kg kroppsvikt/månad som FAO/WHO:s gemensamma expertkommitté för livsmedelstillsatser (JECFA) fastställde vid sitt femtiostjunde möte (i Rom den 5–14 juni 2001) och ligger i nedre delen av det TDI-intervall på 1–4 pg WHO-TEQ/kg kroppsvikt som fastställdes vid Världshälsoorganisationens (WHO) samråd 1998. Enligt färskas uppgifter för EU ligger det genomsnittliga intaget av dioxiner och dioxinliknande PCB via födan i storleksordningen 1,2–3 pg/kg kroppsvikt och dag, vilket innebär att en stor del av EU:s befolkning fortfarande skulle överskrida TWI eller TDI.

- **Europeiska gemenskapen har fått nya skyldigheter genom att tillträda flera konventioner om dioxiner och PCB** (se punkt 4.2).
- **Utvidningen av Europeiska unionen med kandidatländerna kommer troligen att innebära att den genomsnittliga exponeringen ökar i EU.** Utsläppen i kandidatländerna är sannolikt högre än i EU för närvarande, beroende på skillnader i lagstiftningen och på de många åldrande industrianläggningarna i dessa länder. Kandidatländerna bidrar förmodligen väsentligt till de totala dioxinutsläppen i den europeiska miljön. Detta understryker hur viktigt det är att se till att den berörda miljölagstiftningen efterlevs i kandidatländerna.

Med tanke på den utbredda oron och de nya faktorer som beskrivits här har det ansetts nödvändigt att utarbeta en gemenskapsstrategi för dioxiner och PCB. Kommissionen har därför antagit den här strategin för att garantera ett bättre skydd av människors hälsa och miljön mot effekterna av dioxiner och PCB.

Strategin omfattar polyklorerade dibensodioxiner (PCDD), vanligen kallade dioxiner, polyklorerade dibensofuraner (PCDF), vanligen kallade furaner, och polyklorerade bifenyl (PCB). För enkelhetens skull används ordet "dioxiner" i detta dokument genomgående som en sammanfattande benämning på dioxiner och furaner. Vad gäller toxiciteten hos PCB fästs särskilt vikt vid så kallade "dioxinliknande PCB" ⁽¹⁾, som i toxicitetshänseende påminner om dioxiner.

⁽¹⁾ Sådana som inte har klor i ortoposition (= *plana* PCB) eller sådana som endast har en kloratom i en av de fyra ortopositionerna (= *mono-ortoklorerade* PCB).

2. SYFTET MED STRATEGIN

Syftet med strategin är

- att bedöma det nuvarande tillståndet i miljön och ekosystemen,
- att på kort sikt minska exponeringen av människor för dioxiner och PCB, och att på medellång till lång sikt se till att exponeringen hålls på en säker nivå, och
- att minska miljöeffekterna av dioxiner och PCB.

Det kvantitativa målet är

- att minska människors intag av dessa ämnen till mindre än 14 pikogram WHO-TEQ per kg kroppsvikt per vecka.

3. DIOXIN- OCH PCB-PROBLEMET

3.1 Kemiska egenskaper, källor och spridningsvägar

Dioxiner, furaner och PCB är tre av de tolv ämnen som genom FN:s miljöprogram UNEP blivit internationellt erkända som långlivade organiska föroreningar (POP). POP är organiska föreningar som huvudsakligen härrör från mänsklig verksamhet och som karakteriseras av att de är lipofila, måttligt flyktiga och svårnedbrytbara. På grund av dessa egenskaper har dessa ämnen en benägenhet att vara långlivade i miljön och att spridas över stora avstånd. De är också kända för att anrikas i näringskedjan (biomagnifikation) och ansamlas i organismer i högre halt än i omgivande miljö (biokoncentration), varigenom de kan nå toxikologiskt relevanta koncentrationer. De utgör på grund av sina toxiska egenskaper ett hot mot människor och miljö. Det är viktigt att betona att dioxiner och PCB har liknande kemiska egenskaper och riskegenskaper, men källorna till utsläppen är inte desamma. För att på ett effektivt sätt kunna kontrollera och minska utsläppen av båda dessa ämnen i miljön måste man därför ta hänsyn till skillnaderna.

Dioxiner bildas huvudsakligen som **oavsiktliga biprodukter** i ett antal kemiska processer och i nästan alla förbränningsprocesser. Med tanke på att dessa föroreningar är långlivade i miljön är mark och sediment också viktiga depåkällor. Människor exponeras huvudsakligen via *födan*, som svarar för mer än 90 % av den totala exponeringen för dioxiner. Fiskprodukter och andra animaliska produkter svarar för ca 80 % av den totala livsmedelsrelaterade exponeringen.

PCB är – till skillnad från dioxiner – **avsiktligt producerade** kemikalier som hade framställts under flera årtionden innan försäljning och användning förbjöds 1985 på grund av deras reproduktionstoxiska egenskaper och bioackumulering. Merparten av dessa produkter, som är mycket långlivade och har förmåga att bioackumuleras i levande organismers fettvävnad, har nu spritts i mark, sediment och hela vattenmiljön (historisk

förorening). Det finns två typer av användningsområden för PCB: 1) Sluten användning: isolervätska i elektriska komponenter. Utsläpp kan här ske genom läckage, bränder, olyckor, olaglig dumpning och olämpligt bortskaffande. 2) Öppen användning: för utdrying av bekämpningsmedel och som beståndsdel i flamskyddsmedel, fogmassor, färg med mera. Utsläpp kan här ske genom deponering, migration och avdunstning. Andra källor som har mindre betydelse är avfallsförbränning, spridning av avloppsslam på mark, förbränning av spilloljor samt PCB-depåer som havs- och flodsediment och slam i hamnar.

Man måste ta hänsyn till det faktum att dioxiner är giftigare än PCB, men att de PCB-mängder som släpps ut i miljön är flera gånger högre.

3.2 Hälsoeffekter

Både förekomsten av ett antal specifika cancerformer och generaliserad cancer har satts i samband med oavsiktlig eller yrkesmässig exponering för dioxiner (främst TCDD⁽¹⁾). En ökad förekomst av diabetes samt en ökad dödlighet i diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar har också rapporterats. Hos barn som under fosterstadiet har exponerats för dioxiner och/eller PCB i halter nära bakgrundsnivån har man observerat effekter på nervsystemets utveckling, neurologiskt betingade beteendeförändringar och effekter på sköldkörtelhormonstatus. Barn som via moderkakan exponerats för PCB och dioxiner i högre halter, på grund av oavsiktlig eller yrkesmässig exponering, uppvisar hudskador (till exempel klorakne), mineralisering av tänder, försenad utveckling, kortare penis i puberteten, minskad kroppslängd hos flickor och håravfall. Efter olyckan i Seveso, där blivande pappor exponerades för TCDD, har man också noterat att det föds fler flickor än tidigare. Människor, sjöfåglar och vattenlevande däggdjur är mest utsatta, eftersom de befinner sig längst upp i den akvatiska näringskedjan och dessa produkter bioackumuleras i animaliskt fett. Även om dioxiner är kända för att framkalla cancer hos människor anses inte cancer vara den kritiska effekten för fastställande av det tolerabla intaget. De kritiska effekterna är neurologiskt betingade beteendeförändringar, endometriosis och nedsättning av immunförsvarets funktion (immunosuppression). PCB klassificeras som sannolikt cancerframkallande hos människor och ger upphov till en rad negativa verkningar hos djur, bland annat fortplantningsstörningar och immunotoxiska effekter samt cancer.

3.3 Ekotoxikologi

Ett stort antal toxikologiska effekter har noterats hos vilda djur som exponeras för dioxiner i sin miljö. Det rör sig om alltifrån kroniska till akuta effekter som bland annat omfattar minskad fertilitet, tillväxtrubbningar, immunotoxiska effekter och cancer. Ett klart samband mellan orsak och verkan, dvs. mellan exponering för dioxiner och observerade effekter, har emellertid ofta inte kunnat påvisas annat än i laboratoriemiljö. Hos flertalet studerade arter har det visat sig att tidiga levnadsstadiet (ägg, embryon och larver) är mest känsliga för dioxinernas toxiska verkningar, eftersom kemikalien påverkar en rad system som är viktiga för tillväxt och utveckling, exempelvis metabolismen av vitamin A och könshormoner.

⁽¹⁾ 2,3,7,8-tetraklorodibenso-p-dioxin.

4. FRAMSTEG I HANTERINGEN AV PROBLEMET

4.1 Resultat

Enligt den kartläggning av dioxinutsläppen i EU (fas II) som inletts på uppdrag av kommissionen (LUA-NRW⁽¹⁾ 2001) har det under de senaste tio åren skett stora förbättringar när det gäller utsläppen till luften, vilket beror på att de mest industrialiserade medlemsstaterna vidtagit omfattande minskningsåtgärder. Detta märks bland annat genom minskade dioxinkoncentrationer i luften och ett minskat nedfall av dioxiner. I ovannämnda rapport bedöms också utsläppens utveckling under perioden 1985–2005 och förutspår att dioxinutsläppen till luften från de industriella processer som anses vara de viktigaste utsläppskällorna kommer att minska med nära 90 % fram till 2005. Detta beror till stor del på att man lyckats få bukt med utsläppen från vissa källor som redan under perioden 1985–1990 var föremål för aktiva minskningsåtgärder. Industrier svarade 1985 för 77 % av de totala dioxinutsläppen (industri + andra källor).

För att få en bättre inblick i problemet och kunna hantera det på ett effektivt sätt har kommissionen finansierat flera *undersökningar* (bilaga II) och lagt fram förslag till ett antal *direktiv* (bilaga I) som syftar till att minska utsläppen av dioxiner och PCB till miljön och därmed minska exponeringen av människor för dessa föreningar.

— *Avfallsförbränning*

1989 antog EU för första gången lagstiftning för att minska utsläppen från kommunala avfallsförbränningsanläggningar genom att fastställa *driftvillkor* som ledde till en betydande minskning av dioxinutsläppen. I enlighet med målsättningen i femte miljöhandlingsprogrammet tillkom senare direktiv 94/67/EG om förbränning av farligt avfall, där man för första gången fastställde *utsläppsgrensvärden* på gemenskapsnivå. Med tanke på att avfallsförbränning är en viktig källa till dioxinutsläpp har kommissionen lagt fram ett förslag till nytt direktiv om förbränning av avfall vilket kommer att gälla för befintliga anläggningar från och med sommaren 2005. Syftet med detta nya direktiv, i vilket det fastställs *utsläppsgrensvärden för alla avfallsförbränningsanläggningar*, är att i görligaste mån minska den negativa inverkan på miljön från förbränning och samförbränning av avfall. Direktivet omfattar även förbränning av icke-farligt avfall, som tidigare svarade för de största dioxinutsläppen till atmosfären. Den största källan till dioxinutsläpp i EU har tidigare varit *okontrollerad förbränning av avfall*. Genom direktiven om avfallsförbränning garanteras att detta inte längre kommer att vara fallet.

— *Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föreningar (IPPC)*

Andra industrisektorer som ger upphov till dioxinutsläpp omfattas av det så kallade IPPC-direktivet, och dioxiner behandlas uttryckligen i referensdokumenten om bästa tillgängliga teknik (BREF⁽²⁾), i vilka det klart och tydligt framgår vilka utsläppsgrensvärden som är genomförbara. Direk-

tivet bygger på ett *samordnat* tillvägagångssätt (det vill säga det går ut på att skydda miljön som helhet: luft, vatten och mark) för att begränsa industrins utsläpp av exempelvis dioxiner. Alla anläggningar som omfattas av bilaga I till direktivet, det vill säga även sådana anläggningar som kan släppa ut dioxiner, måste inhämta ett tillstånd från myndigheterna i medlemsstaterna. Tillstånden skall grundas på *bästa tillgängliga teknik* (BAT) och skall omfatta utsläppsgrensvärden för vissa föroreningar såsom dioxiner. Enligt direktivet skall det upprättas ett europeiskt register över förorenande utsläpp, det vill säga en övervaknings- och harmoniseringsmekanism i avsikt att sammanställa och vart tredje år offentliggöra en förteckning över industrins huvudsakliga utsläpp till luften, bland annat av dioxiner, och källorna till dessa. Befintliga anläggningar måste uppfylla detta krav senast i oktober 2007.

— *Seveso-direktiven om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga olyckshändelser*

Seveso-direktiven har stor betydelse för de samhällen som ligger i närheten av de aktuella anläggningarna, och avsikten är att man skall försöka undvika allvariga olyckshändelser som den i Seveso 1976. Syftet med rådets direktiv 96/82/EG, som ersätter direktiv 82/501/EEG, är att förebygga allvariga olyckshändelser där farliga ämnen (till exempel dioxiner) ingår och att begränsa följderna av sådana olyckor om de inträffar.

— *Utsläpp till vatten*

I rådets direktiv 76/464/EEG anges ramarna för fastställande av utsläppsgrensvärden och miljö kvalitetsnormer på EU-nivå för vissa typer av ämnen, bland andra dioxiner och PCB. Bestämmelserna i detta direktiv har införlivats med ramdirektivet för vatten, det vill säga Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, vilket syftar till en gradvis minskning eller eliminering av utsläpp och spill av föroreningar till vatten.

— *Begränsning av försäljning och användning av kemikalier*

Användning av PCB och PCT förbjöds 1985 genom rådets direktiv 85/467/EEG om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar).

— *Transport och bortskaffande av avfall som innehåller PCB*

Trots att PCB och dioxiner betecknas som farligt avfall i rådets direktiv 91/689/EEG har kommissionen ansett att det finns behov av ytterligare lagstiftning om bortskaffande av avfall som innehåller PCB och har därför infört sådan lagstiftning. Enligt rådets direktiv 75/439/EEG om omhändertagande av spilloljor får regenererad olja eller olja som används som bränsle innehålla högst 50 ppm PCB. I rådets förordning (EEG) nr 259/93 fastställs strängare förfaranden för kontroll av transporter av avfall som innehåller PCB för att undvika olaglig dumpning av sådant avfall. Det finns också ett särskilt direktiv (96/59/EG) om bortskaffande av

⁽¹⁾ Landesumweltamt Nordrhein-Westfalen.

⁽²⁾ Best available techniques reference documents.

PCB och PCT vilket syftar till ett fullständigt bortskaffande av PCB och utrustning som innehåller PCB så snart som möjligt, och för större utrustning före utgången av 2010. Syftet med de krav som fastställs i detta direktiv är att se till att PCB bortskaffas på ett ur miljösynpunkt lämpligt sätt. Medlemsstaterna är skyldiga att upprätta en förteckning över utrustning som innehåller mer än en viss mängd PCB, utarbeta en plan för bortskaffande av förtecknad utrustning och ett utkast rörande insamling och bortskaffande av sådan utrustning som inte omfattas av förteckningen (mindre elektrisk utrustning som ofta ingår i hushållsapparater och som tillverkats innan produktionen av PCB förbjöds). Det förslag till direktiv om avfall från elektrisk och elektronisk utrustning som för närvarande diskuteras i rådet och Europaparlamentet kommer säkerligen att få stor betydelse för den separata insamlingen av elektrisk utrustning som innehåller PCB och för att denna utrustning bortskaffas på ett ur miljösynpunkt lämpligt sätt. Direktivet innehåller nämligen ett uttryckligt krav på att farliga komponenter i elektrisk och elektronisk utrustning skall avskiljas innan den genomgår någon vidare behandling. Direktivet om deponering av avfall (99/31/EG) har inneburit en märkbar förändring när det gäller den mängd och typ av avfall som tas emot vid deponier i EU. Det har också lett till att deponiernas utformning, driftnormerna för dem och efterbehandlingen vid nya och befintliga deponier förbättrats. Direktivet torde därför resultera i en betydande minskning av utsläppen av PCB från deponier.

— **Djurfoder**

Som en följd av två tillbud med förorenat djurfoder (citruspellets från Brasilien med höga dioxinhalter 1998 och kraftigt förorenad kaolinlera från vissa gruvor 1999) har gränsvärden fastställts för halten av dioxiner i citruspellets och kaolinlera.

4.2 Internationella initiativ

På det internationella planet har det ställts krav på *omgående globala åtgärder* för att minska och eliminera utsläppen av dioxiner och PCB. Kommissionen deltar därför aktivt i ett antal *internationella insatser på detta område*, av vilka i synnerhet följande förtjänar att nämnas:

- *Nordsjökonferensens* deklaration från 1990, som bland annat omfattar åtaganden om att minska utsläppen av klorerade dioxiner med 70 %.
- Det ändrade protokollet till *Barcelonakonventionen* som gäller skydd av Medelhavet mot utsläpp från landbaserade källor. Dioxiner ingår i förteckningen över ämnen som skall begränsas.
- *FN-ECE/WHO-ECEH:s* ⁽¹⁾ *gemensamma arbetsgrupp om hälsoaspekter på långväga gränsöverskridande luftföroreningar* har organiserat möten som utgör upptakten i förberedelserna av den bedömning av hälsoriskerna med långlivade organiska

föroreningar som skall göras inom ramen för konventionen om långväga gränsöverskridande föroreningar (LRTAP).

- En ny *brevväxling mellan kommissionen och WHO* i syfte att stärka och intensifiera samarbetet avslutades i början av 2000. Under EG/WHO-seminariet om samarbete i miljö- och hälsofrågor (Bryssel, september 2000) diskuterade WHO och EG ett eventuellt framtida samarbete om dioxiner och PCB, och man fattade beslut om konkreta åtgärder.

Europeiska gemenskapen är också **avtalslutande part till flera konventioner** om dioxiner och PCB:

- *Baselkonventionen* syftar till kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall. PCB och dioxiner klassificeras som farligt avfall.
- *Parterna till OSPAR-konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten* kom 1998 överens om att fram till 2020 sträva efter att eliminera utsläpp och spill av farliga ämnen. Målsättningen är att koncentrationen av föroreningar såsom dioxiner och PCB i den marina miljön skall vara i det närmaste noll.
- *Konventionen om skydd av Östersjöns marina miljö*: Konventionens parter har åtagit sig att helt eller delvis förbjuda användning av PCB i Östersjön och dess avrinningsområden.
- I juni 1998 undertecknade EU ett *protokoll i Århus om långlivade organiska föroreningar inom ramen för FN-ECE:s konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar*. Syftet med protokollet är att kontrollera och begränsa utsläppen av ett antal långlivade organiska föroreningar som kräver omgående åtgärder, exempelvis dioxiner och PCB.
- Syftet med *Stockholmskonventionen (konventionen om långlivade organiska föroreningar)*, som EU undertecknade i maj 2001 i Stockholm, är att begränsa de totala utsläppen av dioxiner, furaner och PCB med sikte på en fortlöpande minskning och, om möjligt, en slutgiltig eliminering.

4.3 Luckor

Trots att det gjorts många framsteg när det gäller att minska utsläppen av dioxiner och PCB till miljön har följande brister uppdragats:

- **Det mål som fastställs i femte miljöhandlingsprogrammet kommer inte att uppnås:** Utsläppen från *industriella källor* har minskat betydligt (med utgångspunkt i nuvarande utvecklingstendenser och åtgärder väntas målet i femte miljöhandlingsprogrammet om en minskning på 90 % jämfört med 1985 års nivåer vara i det närmaste uppnått 2005) *MEN för icke-industriella källor* (hushållens förbränning av fasta bränslen, hushållens avfallsförbränning, bränder etc.) är utsläppsminskningen betydligt mindre. Förhållandet mellan industriella och icke-industriella källor håller på att förskjutas så att icke-industriella källor får allt större betydelse.

(1) Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa/Världshälsoorganisation–Europeiska centret för miljö och hälsa.

- Under 1900-talet producerades och användes 1 miljon ton PCB innan de förbjöds 1985. Merparten av dessa produkter, som är mycket svårnedbrytbara (>30 år) och har förmåga att bioackumuleras i levande organismers fettvävnad, har nu spritts i mark, sediment och hela det akvatiska ekosystemet (**historisk förorening**).
- En stor del av **de apparater och material som innehåller PCB** kommer under de närmaste åren att bli kasserade, om de inte redan blivit det, och för att undvika ytterligare utsläpp till miljön är det viktigt att se till att de bortskaffas på rätt sätt.

Med tanke på detta och de nya fakta som beskrivits i inledningen är det nödvändigt att fortsätta bearbeta problemet för att skydda människors hälsa. För att minska *intaget av PCB* är det viktigt att minska halterna i livsmedelskedjan, eftersom människor i första hand exponeras via födan (90 % av den totala exponeringen). Det effektivaste sättet att minska halterna i livsmedelskedjan är att minska *föroreningen i miljön*. Detta kan ske genom att man:

1. undviker "nya utsläpp" till miljön, och
2. tar itu med "historiska föroreningar".

För att lyckas med detta har man undersökt var det finns kvarstående luckor och utarbetat en åtgärdsplan. Luckorna kan delas in i tre grupper: kunskapsluckor, luckor i lagstiftningen och luckor i genomförandet av gemenskapens lagstiftning.

— Kunskapsluckor

Källor och kartläggning: När det gäller utsläppskällorna råder det fortfarande brist på uppgifter, vilket gör att det är svårt att uppskatta utsläppens storlek. Kartläggningen av utsläppen till mark och vatten är inte fullständig. Det behövs fortsatt forskning och ytterligare data för att det skall vara möjligt att fastställa hur stora utsläppen är från olika sektorer med hög utsläppspotential.

Utsläpp i kandidatländerna: Viktiga källor till dioxin- och PCB-utsläpp bör identifieras i kandidatländerna, som torde svara för en betydande del av de totala dioxin- och PCB-utsläppen till den europeiska miljön.

Övervakningsprogram bör utarbetas för att kontrollera hur den befintliga lagstiftningen efterlevs och för att kartlägga effekterna av denna strategi, miljöns tillstånd och utvecklingstendenser. Dessa program kommer att spela en viktig roll när det gäller att fastställa vilka åtgärder som behöver vidtas.

Mätmetoder och standarder: En nödvändig förutsättning för effektiva kontroll- och övervakningssystem är att man har tillgång till lämpliga mätmetoder och jämförbara data. De nuvarande analysmetoderna för dioxiner och dioxinliknande PCB är både dyra och tidskrävande. För att möjliggöra rutinanalyser av ett stort antal prover och för att snabbt och till rimliga priser få tillgång till tillförlitliga resultat om förekomsten av dessa ämnen i miljön, samt i foder och livsmedel är det nödvändigt att utveckla snabba

och billiga metoder. För att erhålla jämförbara, konsekventa och tillförlitliga mätresultat av hög kvalitet är det också nödvändigt att införa en mätstandard av hög kvalitet på gemenskapsnivå.

Dioxinliknande PCB: Tidigare genomförda mätprogram har huvudsakligen inriktats på dioxiner. Man har emellertid identifierat ett antal andra föreningar som troligen har likartade negativa hälsoeffekter, så kallade dioxinliknande PCB. Den tillgängliga databasen är otillräcklig för att möjliggöra en nulägesbedömning beträffande dioxinliknande PCB. Kommissionen har därför nyligen inlett en undersökning för att samla in uppgifter om koncentrationer av dioxinliknande PCB i livsmedels-, foder- och miljöprover från hela Europa.

Riskbedömning: Den 6 november 2000 antog Vetenskapliga foderkommittén (SCAN) ett yttrande om dioxiner i foder och den 22 november 2000 antog Vetenskapliga livsmedelskommittén (SCF) ett yttrande om riskbedömning av dioxiner och dioxinliknande PCB i livsmedel. Den 30 maj 2001 uppdaterade SCF sitt yttrande på grundval av ny vetenskaplig information som framkommit sedan det första yttrandet antogs. *Icke dioxinliknande (klassiska eller icke-plana) PCB* bör emellertid genomgå en riskbedömning, eftersom de har en annan toxikologisk profil än dioxiner och cirkulerar lättare i muskler och blod. De påverkar nervsystemets och hjärnans utveckling (hos foster och små barn) och har betydligt högre koncentration än dioxiner i vattenlevande organismer såsom fisk och skaldjur.

Offentlig information är nödvändig för att informera och lugna allmänheten, göra den mer medveten om riskerna i samband med exponering för dessa föreningar och om den roll som allmänheten måste spela för att förhindra ytterligare förorening av miljön. Det är också viktigt att människor får möjlighet att se om de tillhör någon av riskgrupperna.

Ytterligare forskning behövs om dessa ämnens öde i miljön och hur de sprids, om ekotoxikologi och hälsoeffekter, om jordbruks- och livsmedelsindustrin, kartläggning av källor, analysaspekter samt saneringsåtgärder och övervakning. De viktigaste kunskapsluckorna gäller 1) *överförings- och nedbrytningsprocesser* (det är nödvändigt att få en bättre förståelse för och kunna kvantifiera de grundläggande processer varigenom dioxiner och PCB överförs mellan olika medier i miljön och om nedbrytningsprocesserna i dessa medier), 2) *bioackumulering och biomagnifikation*, 3) *hushållens vedeldning* (det råder brist på uppgifter om vilka mängder och typer av ved som används för uppvärmnings- och matlagningsändamål), 4) *depåkällor* (bidrag till exponering av människor, ämnens beteende och nedbrytningsprocesser samt saneringsmetoder), 5) *öppen användning av PCB*, och 6) *överföringsgrad och överföringsfaktorer* för dioxiner och PCB från mark och foder till djurvävnader och produkter (mjölk och ägg).

— Luckor i lagstiftningen

Lagstiftning som syftar till att begränsa och kontrollera förekomsten av dioxiner och PCB i foder och livsmedel:

1998 fann man höga dioxinhalter i citruspellets från Brasilien. Omfattande undersökningar avslöjade att dioxinföreningen kom från kraftigt förorenad kalk (kalciumhydroxid) som använts i produktionen. Den förorenade kalken visade sig vara en biprodukt från framställning av kemikalier.

Förorenat fett som användes för framställning av foder ledde till en omfattande förorening av olika animaliska produkter i Belgien 1999. Vid undersökningar visade det sig att dioxinföreningen berodde på utsläpp av en teknisk PCB-blandning på platser där man samlade in fett som skulle användas för foderframställning. Samma år fann man höga dioxinkoncentrationer i gräsmjöl i Tyskland. Föreningen spårades här till torkningsprocessen: alla möjliga typer av trä brändes i ett öppet system och där ingick bland annat kemiskt förorenat träavfall (målrat eller impregnerat trä).

1999 upptäcktes också att kaolinlera, som används som klumpförebyggande medel i foder och som bindemedel vid produktion av mineralfoder, var kraftigt förorenat om det kom från vissa gruvor. Så småningom stod det klart att föroreningen kom från en naturlig källa. Det är möjligt att detta unika dioxinmönster med tiden bildades genom en geotermisk process från organiskt material och klor.

I juni 2000 fann man dioxiner i vissa förblandningar innehållande kolinklorid, som används som fodertillsats. Undersökningar för att spåra källan till föroreningen visade att det inte var själva kolinkloriden som var förorenad utan bindemedlet. Enligt innehållsdeklarationen hade majsmjöl använts som bindemedel, men analyser visade att det inte bara bestod av majs utan också av risskal och/eller sågspån som troligen behandlats med impregneringsmedel. Kongenernas mönster i de förorenade partierna motsvarade ett mönster som är typiskt för förorening med pentaklorfenol, som används som träimpregneringsmedel. Under år 2000 upptäcktes också att spårämnen zinkoxid och kopparoxid av visst ursprung var förorenade med höga halter av dioxiner. Dessa tillbud tyder helt klart på att det är nödvändigt att anta lagstiftning för att begränsa och kontrollera förekomsten av dioxiner och PCB i foder och livsmedel.

— Luckor i genomförandet av gemenskapslagstiftningen

PCB-direktivet har inte genomförts ordentligt och flera överträdelseförfaranden har inletts mot medlemsstaterna på grund av deras bristande genomförande av bestämmelserna i detta direktiv. PCB i större utrustning skall ha destruerats och bortskaffats senast 2010 (enligt rådets direktiv 96/59/EG om bortskaffande av polyklorerade bifenyler och polyklorerade terfenyler (PCB/PCT)). Medlemsstaterna har emellertid problem med att upprätta de obligatoriska förteckningarna över utrustning som innehåller PCB och att

förhindra att PCB dumpas illegalt eller bortskaffas på ett olämpligt sätt.

5. UTGÅNGSPUNKT FÖR GEMENSKAPSÅTGÄRDER

— Enligt artikel 152 i **Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen** skall en hög hälsoskyddsnivå för människor säkerställas vid utformning och genomförande av all gemenskapspolitik och alla gemenskapsåtgärder, och enligt artikel 174 skall gemenskapens miljöpolitik bidra till att bevara, skydda och förbättra miljön och till att skydda människors hälsa.

— **Europeiska rådet i Feira** den 19–20 juni 2000 bekräftade på nytt behovet av att säkerställa en hög skyddsnivå avseende folkhälsan vid utformningen och genomförandet av unionens politik inom alla områden. Politiken för livsmedelssäkerhet bör tillämpas på hela djurfoder- och livsmedelskedjan, och det är nödvändigt att snarast möjligt införa livsmedelslagstiftning som motsvarar de strängaste krav man kan tänka sig när det gäller folkhälsan. Europeiska rådet uppmanade kommissionen att lägga fram förslag om harmonisering av gränsvärden för föroreningar, särskilt dioxiner.

— Vid sitt plenarmöte den 4 oktober 2000 diskuterade **Europaparlamentet** ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om främmande ämnen och produkter i djurfoder. Europaparlamentet begärde att kommissionen snarast möjligt skulle fastställa gränsvärden för dioxiner och PCB i foder.

— Europaparlamentet (GD Forskning: STOA – enheten för bedömning av vetenskapliga och tekniska alternativ) har finansierat en undersökning om hälso- och miljöeffekterna av dioxiner och PCB (Bipro-Irce, juli 2000). Syftet var att ta fram politiska och tekniska alternativ för att på ett samordnat och systematiskt sätt säkerställa ett bättre skydd av människors hälsa och miljön mot effekterna av dioxiner och PCB. Undersökningen skulle också bidra till debatten i Europa och utgöra underlag för en gemenskapsstrategi för dioxiner och PCB.

— Europaparlamentet (utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentfrågor) har utarbetat en rapport om genomförandet av direktiv 96/59/EG om bortskaffande av polyklorerade bifenyler och polyklorerade terfenyler (PCB/PCT), och antog en resolution om detta i januari 2001. Parlamentet rekommenderade att genomförandet av den befintliga lagstiftningen skulle ges absolut prioritet och uppmanade medlemsstaterna att göra ytterligare ansträngningar för att fullgöra sina skyldigheter. Slutligen ansåg parlamentet att PCB-direktivet borde fungera som ett testfall för hur EU kan utveckla effektiva riktlinjer för att ta itu med andra mycket giftiga ämnen.

— **Försiktighetsprincipen:** Försiktighet utgör grunden för kommissionens agerande och genomsyrar också denna strategi.

- I **femte miljöhandlingsprogrammet** med titeln "Mot en hållbar utveckling", som kommissionen överlämnade till rådet 1993 och som antogs av rådet samma år, nämns i samband med luftföroreningar och avfallshantering särskilt att det är nödvändigt att minska dioxinutsläppen. I handlingsprogrammet fastställs målet att dioxinutsläppen till luften från vissa angivna källor skall minskas med 90 % fram till 2005 jämfört med 1985 års nivåer.
- I **sjätte miljöhandlingsprogrammet** med titeln "Miljö 2010: Vår framtid, vårt val" är det övergripande målet för miljö och hälsa att uppnå en miljö kvalitet som innebär att nivåerna av de föroreningar som uppkommer genom mänsklig verksamhet inte leder till nämnvärd inverkan på, eller risker för, människors hälsa.
- I **vitboken om livsmedelssäkerhet** konstaterade kommissionen att det finns ett tydligt behov av att fastställa normer för förorenande ämnen i hela kedjan från foder till livsmedel. Enligt den åtgärdsplan för livsmedelssäkerhet som bifogades vitboken är fastställandet av gränsvärden för flera förorenande ämnen, bland annat dioxiner och PCB, i livsmedel en av de åtgärder som bör genomföras för att uppnå högsta möjliga hälsoskyddsnivå. Som ett komplement till de åtgärder som kommer att föreslås när det gäller livsmedel och foder behövs även åtgärder som är inriktade på källan, det vill säga på att minska föroreningen i miljön.

6. STRATEGI

För att säkerställa ett bättre skydd av människors hälsa och av miljön mot effekter av dioxiner och PCB behövs ett samordnat och systematiskt tillvägagångssätt. Kommissionen föreslår därför en strategi för att

1. minska förekomsten av dioxiner och PCB i miljön, och
2. minska förekomsten av dioxiner och PCB i foder och livsmedel.

Syftet med strategin är att fylla de luckor som konstaterats, att förbättra kopplingen mellan datainsamling och ett konsekvent reaktionssystem i gemenskapen, att anpassa den befintliga lagstiftningen på området för att uppnå målen för miljö och hälsa i sjätte miljöhandlingsprogrammet, och att utarbeta åtgärder som främjar utbyte av information och erfarenheter mellan medlemsstaterna.

En nödvändig förutsättning för att uppnå de mål som eftersträvas i denna strategi är att den befintliga gemenskapslagstiftningen genomförs fullt ut i medlemsstaterna. Strategins resultat kommer i mycket hög grad att bero på de åtgärder som vidtas på lokal och regional nivå av olika organ och av medlemsstaterna.

6.1 Strategi för att minska förekomsten av dioxiner och PCB i miljön

I alla bedömningar har det betonats att det bästa sättet att minska exponeringen av människor är att minska utsläppen av dessa föroreningar vid källan. Ett antal åtgärder måste genomföras på kort, medellång och lång sikt.

ÅTGÄRDER PÅ KORT TILL MEDELLÅNG SIKT (5 år)

Dessa åtgärder avser faroidentifiering, riskbedömning, riskhantering, forskning, information till allmänheten och samarbete med tredje land och internationella organisationer.

A. Faroidentifiering

Fortsatt kartläggning av dioxin- och PCB-källor

Det är viktigt att göra en fullständig kartläggning av källorna och vi behöver mer kunskaper om utsläppen från olika dioxinkällor. I den kartläggning av dioxinutsläppen i EU (fas II) som inletts på uppdrag av kommissionen (LUA-NRW, 2001) har man funnit att det finns behov av ytterligare undersökningar eller åtgärder beträffande vissa källor. Kommissionen kommer därför att vidta följande åtgärder:

Förbränningsanläggningar för sjukhusavfall: Det kommer på kort sikt att göras en omfattande kartläggning av dessa anläggningar, som bland annat omfattar viktiga driftsdata. Länder där man fortfarande bränner sjukhusavfall på plats kommer att uppmuntras att snarast möjligt övergå till andra avfallshanteringssystem och -metoder som genererar mindre utsläpp. Denna utveckling kommer att främjas genom Europaparlamentets och rådets nya direktiv 2000/76/EG om förbränning av avfall, eftersom nya förbränningsanläggningar för sjukhusavfall måste uppfylla kraven i direktivet senast i december 2002 och alla befintliga anläggningar i december 2005.

Sintring av järnmalm kan komma att visa sig vara den viktigaste industrisektorn i detta sammanhang och denna källa kommer att få ännu större betydelse med tanke på de anläggningar som finns i kandidatländerna. Utsläppsmätningar kommer att göras vid de anläggningar där detta fortfarande inte gjorts. Eftersom sintringsanläggningarnas dioxinutsläpp kan minskas betydligt genom enkla åtgärder kommer kommissionen att hjälpa till att sprida denna information till järn- och stålindustrin. Sådana enkla åtgärder beskrivs i det referensdokumentet om bästa tillgängliga teknik (BREF) ⁽¹⁾ vid produktion av järn och stål som upprättats inom ramen för det så kallade IPPC-direktivet ⁽²⁾ (96/61/EG). Detta dokument finns redan tillgängligt på Internet (<http://eippcb.jrc.es>). Kommissionen kommer att vidta ytterligare åtgärder för att främja användning och genomförande av bästa tillgängliga teknik inom denna sektor.

⁽¹⁾ Best available techniques reference documents.

⁽²⁾ IPPC – Integrated pollution prevention and control (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).

Elektriska ljusbågsugnar är kanske den enda industriella källa från vilken utsläppen till luften är konstanta eller ökar. Genom att använda de metoder som redan utvecklats för att minska utsläppen skulle denna trend kunna brytas i framtiden. Samma BREF-dokument som nämns i föregående stycke innehåller också information om dioxinutsläpp från elektriska ljusbågsugnar. Kommissionen kommer att vidta ytterligare åtgärder för att främja användning av bästa tillgängliga teknik inom denna sektor inom ramen för det informationsutbyte som samordnas av Europeiska IPPC-by-rån.

Icke-järnmetallindustrin: Anläggningar för återvinning av zink från filter som används i elektriska ljusbågsugnar har visat sig vara en viktig källa till dioxinutsläpp. Alla anläggningar för återvinning av zink från filter och liknande material samt dioxinutsläppen från dessa anläggningar kommer att kartläggas. I BREF-dokumentet för icke-järnmetallsektorn nämns metoder för att minska dioxinutsläppen från denna sektor, och kommissionen kommer att vidta ytterligare åtgärder för att främja användning av dessa metoder.

Övriga industriella källor: Det finns ett stort antal övriga industrianläggningar som var för sig har relativt små dioxinutsläpp, men som tillsammans bidrar avsevärt till dioxinutsläppen i Europa. Det rör sig om till exempel sekundära smältugnar för icke-järnmetaller (aluminium och koppar), järnbruk (kupolugnar) och cementproduktion. Kommissionen kommer att uppmanera de tillståndsgivande myndigheterna att göra en individuell bedömning av eventuella dioxinutsläpp från dessa anläggningar och att därvid ta hänsyn till den information som finns tillgänglig om bästa tillgängliga teknik för dessa sektorer.

För de kategorier av anläggningar som har den största utsläppspotentialen är det enligt IPPC-direktivet möjligt att anta utsläppsgrensvärden för dioxiner, om man på grundval särskilt av det informationsutbyte som avses i artikel 16 har konstaterat att det finns behov av gemenskapsåtgärder.

Andra utsläppskällor än industrin: Kommissionen har för avsikt att kartlägga utsläppen i samband med *hushållens förbränning av fasta bränslen* i EU och kandidatländerna, och att bedriva ytterligare forskning och noga kvantifiera hushållens förbränning av ved och kol. Inom ramen för strategin för information om risker (se punkt 6.1 E) kommer allmänheten att få bättre information om miljöeffekterna, om användning av olämpliga bränslen för uppvärmningsändamål och om riskerna med *hushållens avfallsförbränning* (eldning av skräp i trädgården). Kommissionen kommer också att främja ytterligare forskning om *naturliga dioxinkällor* (leror, gruvor etc.) och deras andel av de totala utsläppen till miljön. Nyligen väcktes farhågor om utsläpp av bland annat dioxiner vid *massförbränning av djurkadaver* som en följd av mul- och klövsjukan. Kommissionen kommer att undersöka huruvida denna smittskyddsåtgärd är hållbar ur miljösynpunkt, med tanke på de praktiska svårigheter som är förknippade med att begränsa miljöeffek-

terna och de korta tidsintervall som är en förutsättning för ett snabbt och effektivt smittskydd. Man kommer att försöka se till att det inte sker några oacceptabla utsläpp av farliga ämnen till miljön och att sådana ämnen inte kommer in i foder- och livsmedelskedjan.

Kartläggningen av utsläppen till *mark och vatten* är fortfarande inte avslutad. Ytterligare forskning kommer att genomföras och data kommer att samlas in för att kontrollera hur stora utsläppen är från sektorer med hög utsläppspotential. Detta arbete kommer inte bara att omfatta koncentrationsmätningar, utan också ytterligare forskning om detaljer i verksamheten och processerna.

När det gäller *PCB-källor* kommer kommissionen att påskynda upprättandet av förteckningar över utrustning som innehåller PCB i enlighet med direktiv 96/59/EG och kommer därigenom att få bättre kännedom om den öppna användningen av PCB. PCB-utsläppen har setts som ett historiskt problem, men nyligen gjorda undersökningar tyder på att utsläppen från ett antal industriprocesser fortfarande kan vara betydande. Det krävs därför mer aktuella data för att bedöma huruvida PCB bildas i processer eller om resultatet beror på återutsläpp av befintliga PCB.

B. Riskbedömning

Icke dioxinliknande PCB

Kommissionen kommer att begära att SCF⁽¹⁾ gör en bedömning av *icke dioxinliknande PCB (klassiska eller icke-plana PCB)*. Dessa PCB har en annan toxikologisk profil än dioxiner och cirkulerar lättare i muskler och blod. De påverkar nervsystemets och hjärnans utveckling och har betydligt högre koncentration än dioxiner i vattenlevande organismer som fisk och skaldjur.

Utveckling av mätmetoder

Det är nödvändigt att göra fler mätningar för att 1) *kontrollera efterlevnaden* av befintlig lagstiftning och också för att 2) *kartlägga effekterna* av genomförda åtgärder, tillståndet i miljön och utvecklingstendenserna. Vetenskaplig forskning om och teknisk utveckling av lättanvända rutinmetoder för mätning av dioxiner och dioxinliknande PCB-föreningar i miljöprover, foder och livsmedel kommer därför att främjas, liksom forskning beträffande kontinuerliga mätningar av dioxinutsläppen till luften. Det kommer dessutom att utarbetas riktlinjer och normer för provtagning, framtagning av data och rapportering.

Vid EG/WHO-seminariet (Bryssel, september 2000) beslutade WHO och EG att tillsammans anordna en workshop för att utvärdera snabba screeningmetoder och för att undersöka vilka forskningsbehov som finns på detta område.

(1) Vetenskapliga livsmedelskommittén.

Fastställande av miljöindikatorer, bland annat bioindikatorer

Indikatorer kommer att utvecklas för att det skall vara möjligt att följa hur regleringen påverkar exponeringen av miljön och människor. Valet av dessa miljöindikatorer kommer att vara en åtgärd på kort till medellång sikt, även om övervakningen i sig är en åtgärd på lång sikt. Man kommer att välja ut organismer, produkter eller delar av miljön som spelar en viktig roll i detta sammanhang och följa deras dioxin- och PCB-koncentration. Detta kommer att ske i nära samarbete med Gemensamma forskningscentret, Europeiska miljöbyrå och WHO.

C. Riskhantering

Förebyggande åtgärder

Särskilda åtgärder för att förebygga uppkomst och utsläpp av dioxiner och PCB kommer att prioriteras. Kommissionen kommer att främja utveckling och användning av alternativa eller modifierade material, produkter och processer för att förhindra uppkomst och utsläpp av dioxiner och PCB, med beaktande av de allmänna riktlinjerna om åtgärder för att förebygga och minska utsläpp i bilaga C till UNEP:s POP-konvention⁽¹⁾. Detta skall åstadkommas genom att man finansierar forskning på detta område och samordnar utbyte av information och erfarenheter mellan medlemsstaterna.

Begränsning av utsläpp

För att minska de totala utsläpp av dioxiner och PCB som härrör från mänsklig verksamhet kommer kommissionen, i syfte att fortlöpande minska dessa utsläpp och – om möjligt – slutligen eliminera dem, att vidta följande åtgärder i enlighet med UNEP:s POP-konvention:

Främja utbyte av information och erfarenheter mellan medlemsstaterna om nuvarande tillämpning av tillgängliga, genomförbara och praktiska åtgärder som snabbt kan leda till en realistisk och ändamålsenlig minskning av utsläppen eller till att utsläppskällor elimineras.

Främja användning av bästa tillgängliga teknik och tekniköverföring inom sektorer som har potential att släppa ut dioxiner och PCB. Kommissionen har organiserat ett informationsutbyte mellan experter, industri och miljöorganisationer som samordnas av Europeiska IPPC-byrå. I detta sammanhang kommer kommissionen att uppmuntra medlemsstaterna att se till att befintliga IPPC-anläggningar uppfyller kraven i god tid innan tidsfristen löper ut i oktober 2007. Kommissionen kommer också att uppmuntra medlemsstaternas och den berörda industrins representanter att fortsätta delta i det pågående informationsutbytet om bästa tillgängliga teknik och att särskilt uppmärksamma sektorer

som har potential att släppa ut dioxiner eller PCB, för att på så sätt se till att de slutliga BREF-dokumenterna fortlöpande kommer att uppdateras med slutsatser om bästa tillgängliga teknik för dioxiner och PCB. Kommissionen kommer att uppmuntra de organisationer som företräder den berörda industrin samt offentliga myndigheter att fortsätta att informera verksamhetsutövarna om skyldigheterna enligt IPPC-direktivet, så att de är beredda på att införa bästa tillgängliga teknik senast i oktober 2007.

Stödja frivilliga åtgärder för att förebygga olyckor. Kommersiella företag kan på frivillig basis delta i ett miljöledningssystem i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1836/93 (EMAS) eller i enlighet med ISO 14000. Detta är ytterligare ett led i arbetet för att minska utsläppen i samband med olyckor som inträffar trots de befintliga bestämmelserna i rådets direktiv 96/82/EG om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår. Kommissionen kommer därför att uppmuntra utarbetande av koder för "bästa riskhanteringsmetoder" för att förebygga olyckor inom den berörda industrin.

Programmet "Ren luft i Europa" (CAFE): Ett viktigt mål för CAFE är, i fråga om utsläpp av dioxiner till luften, att se till att olika register (Eionet, Corinair, EPER, EMEP) harmoniseras. Ett annat område där man kan förvänta sig kopplingar till CAFE är vid fastställande av åtgärder för att minska dioxinutsläppen till luften. Den samordningsgrupp som skall inrättas inom ramen för CAFE kommer att främja informationsutbyte mellan CAFE, de sektorsvisa integrationsprogrammen och de utsläppsminskingsstrategier (såsom IPPC) som tagits fram för vissa sektorer. Dioxiner kommer vara en av de frågor som behandlas i denna grupp.

Kontroll av miljöns kvalitet

För att komma till rätta med problemet med olaglig dumpning av PCB i miljön kommer kommissionen att inleda en diskussion inom gemenskapen för att bedöma om det vore lämpligt att med offentliga eller privata medel ge innehavare av utrustning som innehåller PCB bidrag för att bortskafla denna.

Kommissionen kommer att vidta alla erforderliga åtgärder för att begränsa förekomsten av dioxiner och PCB i alla delar av miljön.

Vatten: Kommissionen ger stöd till två undersökningar om prioriterade ämnen (bland annat dioxiner och PCB) på vattenpolitikens område som rör utsläpp, spill, identifiering av källor, förslag till åtgärder samt kvalitetsnormer. Den globala strategin för haven kommer att omfatta övervakning av mikroföroreningar som dioxiner och PCB i vatten, sediment och ekosystem.

Mark: Kommissionen kommer att göra en kartläggning av kraftigt förorenad mark och sediment. En fullständig karta med exakta resultat kan förväntas först om 5–10 år. Eftersom dioxin- och PCB-föroreningen av foder och livsmedel i hög grad beror på föroreningen av mark och sediment kommer denna kartläggning att bli ett viktigt verktyg för de behöriga myndigheterna för att i största möjliga utsträckning begränsa föroreningen i foder- och livsmedelskedjan.

⁽¹⁾ UNEP: Förenta nationernas miljöprogram, POP: långlivade organiska föroreningar.

Avfall: För att säkerställa att lager som består av eller innehåller PCB, och avfall (även kasserade produkter och artiklar) som består av eller är förenade med dioxiner och PCB hanteras på ett sådant sätt att människors hälsa och miljön skyddas, kommer kommissionen att vidta följande åtgärder i enlighet med bestämmelserna i Stockholmskonventionen:

- Stödja utarbetandet av strategier för att kartlägga a) lager som består av eller innehåller PCB och b) produkter och artiklar som används samt avfall som består av, innehåller eller är förorenat med dioxiner och PCB.
- I den mån det är möjligt, stödja kartläggningen av lager som består av eller innehåller PCB inom ramen för ovannämnda strategier.
- Sträva efter att utarbeta strategier för att identifiera områden som är förorenade med dioxiner eller PCB.

Kommissionen kommer att främja informationsutbyte om PCB-avfall och efterlevnad av den nuvarande EU-lagstiftningen mellan medlemsstaternas tillsynsmyndigheter. När ett BREF-dokument om bästa tillgängliga teknik utarbetas under 2002–2004 beträffande avfallsåtervinning och bortskaffande, kommer särskild vikt att fästas vid att fastställa bästa tillgängliga teknik för hantering av avfall som är förorenat med PCB och dioxiner. För att råda bot på bristen på data i fråga om återanvändning av förorenat avfall vid produktion av foder, ger kommissionen stöd till en undersökning om dioxiner och andra långlivade organiska föreningar i avfall och risken för att de kommer in i livsmedelskedjan. Det finns mark som förorenats kraftigt på grund av deponering av dioxin- och PCB-haltigt avfall. Som en av många åtgärder för att förebygga fortsatt förorening av mark och säkerställa en hög miljöskyddsnivå överväger kommissionen att ändra direktiv 86/278/EEG om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket. En grundlig undersökning av möjligheten att införa gränsvärden för dioxiner och PCB i avloppsslam kommer att genomföras.

D. Forskning

Kommissionen kommer att uppmuntra all slags forskning som bidrar till att minska effekterna av dioxiner och PCB. Den kommer också att sammanföra forskare från olika projekt för utbyte av information och underlätta samordning mellan medlemsstaterna. Forskningen måste samordnas för att det skall vara möjligt att 1) fastställa ytterligare åtgärder för att minska föroreningen, 2) förutsäga effekterna av regleringen och 3) kunna övervaka miljön (både ekotoxikologiska och epidemiologiska aspekter) i framtiden. Därigenom kan man få valuta för pengarna och säkerställa en tillräcklig täckning av viktiga frågor. I denna strategi fastställs en vägledande förteckning över prioriterade forskningsområden (bilaga III) som är avsedd både för kommissionen och medlemsstaterna.

E. Information till allmänheten

För att **lugna och informera allmänheten och öka medvetenheten** kommer tillförlitlig, exakt, tydlig och lättfattlig information att tillhandahållas om kommissionens insatser, om möjliga effekter och risker, om rådande osäkerhet etc. Vid EG/WHO:s seminarium (Bryssel, september 2000) beslutade WHO och EG att tillsammans fastställa vad som bör ingå i en *strategi för information om risker* i samband med dioxiner och liknande föreningar samt utarbeta tillvägagångssätt inom olika vetenskapliga områden och med medverkan av olika intressenter. För att försäkra sig om att allmänheten blir delaktig i utformningen och genomförandet av politiken kommer man inom CAFE-programmet att satsa mycket på att sprida teknisk information till allmänheten och fästa stor vikt vid politikens utformning.

Att öka allmänhetens medvetenhet: Det är inte bara nödvändigt att informera allmänheten utan den måste också *spela en aktiv roll* för att förebygga utsläpp till miljön. För att allmänheten skall kunna påverka dioxinutsläppen måste den bli mer medveten om riskerna med att hushållen bränner ved, avfall med mera. (Allmänheten kommer att upplysas om miljöeffekterna, om användning av olämpliga bränslen för uppvärmningsändamål – till exempel impregnerat trä och kol – och om riskerna med att hushållen bränner avfall). Med tanke på att elektriska hushållsapparater är en viktig PCB-källa kan emellertid allmänheten göra en ännu större insats för att minska utsläppen av PCB genom att se till att deras uttjänta elektriska apparater lämnas till auktoriserade företag som sörjer för att de bortskaffas på ett ur miljösynpunkt lämpligt sätt. (Allmänheten kommer att upplysas om hur utrustning som innehåller PCB bör bortskaffas.) Kommissionen kommer därför att främja utbyte av information och erfarenheter mellan medlemsstaterna beträffande upplysning och medvetandehöjande åtgärder.

F. Samarbete med tredje land och internationella organisationer

Utsläppen i kandidatländerna är troligen högre än i EU. Kommissionen har för avsikt att inleda ett projekt för att kartlägga viktiga dioxinkällor och göra mätningar i kandidatländerna. För att undvika dubbelarbete är det viktigt att samarbeta med WHO – nu och i framtiden. Som part till flera konventioner om dioxiner och PCB kommer gemenskapen att fortsätta det internationella samarbetet på detta område.

ÅTGÄRDER PÅ LÅNG SIKT (10 år)

Ett viktigt led i denna strategi är att göra långsiktiga förberedelser för att 1) fastställa ytterligare åtgärder som är inriktade på källan och 2) bedöma huruvida den nuvarande lagstiftningen är ändamålsenlig. För att uppnå målen för miljö och hälsa i sjätte miljöhandlingsprogrammet fastställs en rad åtgärder som gäller insamling av data, mätning, övervakning och fastställande av ytterligare åtgärder.

A. Insamling av data om dioxin- och PCB-nivån i luft, vatten (sediment) och mark

- Kommissionen kommer att stödja insamling av befintliga data och inrättandet av ett geografiskt informationssystem (GIS) för de valda indikatorerna. Detta GIS kommer att integreras med de övergripande GIS-strategierna för miljön. Man kommer följaktligen att identifiera områden med särskilt hög föroreningsnivå.
- Kommissionen kommer att stödja insamling av epidemiologiska och toxikologiska data i samma databas för att ha möjlighet att se om det finns några samband mellan miljö och hälsa.

B. Mätning och övervakning av dioxin- och PCB-halterna i luft, vatten (sediment) och mark

- Kommissionen kommer att stödja inrättandet av program för att mäta och övervaka föroreningsnivån. Det är viktigt att fastställa ett gemensamt och mycket detaljerat förfarande för kontinuerlig mätning av valda indikatorer i de valda områdena. Med en gemensam mätmetodik för alla områden kommer resultaten att bli jämförbara och det kommer att bli möjligt att se allmänna utvecklingstendenser i hela EU.
- Kommissionen kommer att kartlägga och mäta den *nuvarande föroreningssituationen* och föroreningens *trender* för att få ett mått på de framsteg som görs med att minska förekomsten av dioxiner och PCB i miljön.
- Kommissionen kommer att undersöka om det är möjligt att koppla insamlingen av epidemiologiska data till övervakningen av miljön inom ramen för genomförandet av sjätte miljöhandlingsprogrammet.
- Kommissionen kommer att undersöka om det är möjligt att inom ramen för sjätte miljöhandlingsprogrammet utveckla ett system för snabb varning och reaktion vid akuta eller plötsligt uppkommande risker för utsläpp av dioxiner och PCB i miljön. Detta system kommer att bidra till ett ökat samråd och förbättrad samordning mellan medlemsstaterna.

C. Fastställande av åtgärder

Ovannämnda information kommer att ge en god överblick över problemet med dioxiner och PCB i miljön och en god förståelse för utvecklingstendenserna, vilket kommer att göra det möjligt att fortsätta utstaka och utvärdera den politiska kursen. Kommissionen kommer därefter att utarbeta:

- **Åtgärder med inriktning på källan** för att ytterligare minska föroreningen i miljön samt för att garantera att gränsvärdena för livsmedel och foder inte överskrids och att målvärdena nås inom viss tid.
- **Åtgärder för att förbättra konsumentskyddet:** Kommissionen kommer att föreslå en regelbunden översyn av gränsvärdena för foder och livsmedel, och justering av dessa med hänsyn till hur föroreningen i miljön utvecklas och till hur riskerna bedöms (även för sårbara grup-

per). Man kommer också att föreslå en tillfällig begränsning av intaget av naturliga livsmedel som kommer från områden med höga föroreningshalter och som har en hög grad av bioackumulering.

6.2 Strategi för att minska förekomsten av dioxiner och PCB i foder och livsmedel

Livsmedel av animaliskt ursprung är den viktigaste orsaken till att människor exponeras för dioxiner och PCB. Eftersom det finns en direkt koppling mellan förorening av livsmedel och förorening av foder tillämpas ett samordnat tillvägagångssätt för att minska förekomsten av dioxiner och PCB genom hela livsmedelskedjan, det vill säga från foder till människor via livsmedelsproducerande djur. För att minska människors intag av dessa ämnen är det därför av avgörande betydelse att vidta åtgärder som är inriktade på foder. Åtgärder som enbart går ut på att minska gränsvärdena i livsmedel och foder räcker inte för att minska föroreningsnivåerna, om inte gränsvärdena fastställs på en så låg nivå att en stor del av fodret och livsmedlen förklaras vara otjänliga som djur- och människoföda. Vid sidan av de viktiga åtgärder som redan vidtagits för att begränsa utsläppen av dioxiner och PCB till miljön, beräknas andra åtgärder i syfte att minska förekomsten av dioxiner och dioxinliknande PCB i foder och livsmedel träda i kraft under 2002.

Dessa lagstiftningsåtgärder beträffande foder och livsmedel grundar sig på tre pelare:

- Fastställande av stränga men genomförbara gränsvärden för livsmedel och foder.
- Fastställande av åtgärdsgränser som ett redskap för "tidig varning" när dioxinhalterna i livsmedel eller foder är högre än önskvärt.
- Fastställande av målvärden som skall uppnås för att minska exponeringen av en majoritet av gemenskapens befolkning till en nivå som överensstämmer med den som Vetenskapliga livsmedelskommittén rekommenderat.

Fastställande av gränsvärden

Genom att fastställa stränga men genomförbara gränsvärden, som successivt minskar med tiden, är det möjligt att kassera produkter med föroreningsnivåer som är oacceptabelt höga. Sådana gränsvärden är ett nödvändigt redskap för förvaltningen och för att garantera en enhetlig tillämpning i EU.

I toxikologiskt hänseende bör gränsvärdena gälla både dioxiner och dioxinliknande PCB. Eftersom det fortfarande finns så få data om förekomsten av dioxinliknande PCB, särskilt i foder men också i livsmedel, kan detta tillvägagångssätt leda till gränsvärden som inte är genomförbara, då bidraget från dioxinliknande PCB till den totala föroreningsbelastningen varierar mellan olika livsmedels- och fodersammansättningar och kan vara betydande (upp till fyra gånger så hög som bidraget från dioxiner). Men även om man inte agerar omedelbart i fråga om dioxinliknande PCB bör det inte hindra att åtgärder omedelbart vidtas avseende dioxiner. Därför föreslås åtgärder inriktade på dioxiner (PCDD/F) i väntan på utförligare data om dioxinliknande PCB. Ett aktivt tillvägagångssätt tillämpas för att samla in dessa data och bygga upp en tillförlitlig databas som gör det möjligt att se över gränsvärdena för dioxiner före utgången av 2004 så att de också omfattar dioxinliknande PCB, och detta i enlighet med den toxikologiska bedömningen.

För att försäkra sig om att alla verksamhetsutövare i livsmedels- och foderkedjan fortsätter att anstränga sig och vidtar alla erforderliga åtgärder för att begränsa förekomsten av dioxiner i livsmedel och foder, överväger kommissionen en skärpning av gränsvärdena inom de närmaste fem åren.

Den 20 juli 2001 överlämnade kommissionen ett förslag om fastställande av gränsvärden för dioxiner och furaner i flera foderråvaror och foder till Ständiga foderkommittén för dess yttrande. Eftersom kommittén inte avgivit något positivt yttrande om de föreslagna åtgärderna överlämnade kommissionen i augusti 2001 förslaget till rådet för antagande (1).

Den 25 juli 2001 överlämnade kommissionen ett förslag om fastställande av gränsvärden för dioxiner och furaner i flera livsmedelstyper till Ständiga livsmedelskommittén för dess yttrande. Eftersom kommittén inte avgivit något positivt yttrande om de föreslagna åtgärderna överlämnade kommissionen i augusti 2001 även detta förslag till rådet för antagande (2).

För klassiska ("icke dioxinliknande") PCB som har en annan toxikologisk profil än dioxiner, kommer en riskbedömning att genomföras. Den kommer under de närmaste åren att följas av diskussioner om gränsvärden, åtminstone i fisk- och skaldjur, vilket är den huvudsakliga källan för exponering av människor i EU.

Åtgärdsgränser och målvärden

Det är nödvändigt med fortlöpande kontroll av förekomsten av dioxiner och PCB i foder och livsmedel i EU. I händelse av en onormal ökning av halterna av dioxiner och dioxinliknande PCB skall föroreningskällorna och/eller föroreningsvägarna kartläggas. När detta har skett bör åtgärder för att förhindra eller reducera framtida förorening från dessa källor fastställas och tillämpas.

För att avgöra vad som skall betraktas som en onormal ökning av halterna fastställs en *åtgärdsgräns*. Åtgärdsgränser är avsedda att utlösa ett aktivt angreppssätt från de behöriga myndigheternas och verksamhetsutövarnas sida för att identifiera föroreningskällorna och föroreningsvägarna och vidta åtgärder för att eliminera dem. Ett överskridande av åtgärdsgränsen skulle också automatiskt leda till en analys av dioxinliknande PCB för att snabbt bygga upp en tillförlitlig databas, utöver de van-

liga stickprovsanalyserna av förekomsten av dioxinliknande PCB i livsmedel och foder.

Målvärden anger de nivåer som skall uppnås för att minska exponeringen av en majoritet av gemenskapens befolkning till en nivå under det tolerabla veckointaget för dioxiner och dioxinliknande PCB. Dessa målvärden kommer att fastställas mot bakgrund av exaktare information om hur miljöåtgärder påverkar minskningen av halten av dioxiner och dioxinliknande PCB i olika foder och livsmedel, ytterligare data om förekomst etc. Målvärdena kommer att driva på ytterligare åtgärder som behövs för att ytterligare minska utsläppen till miljön.

Kommissionens rekommendation till medlemsstaterna om åtgärdsgränser och målvärden i foder och livsmedel kommer att antas samtidigt som direktivet och förordningen om gränsvärden.

Åtgärderna för att minska utsläppen av dioxiner och PCB, som leder till minskad förekomst av dessa ämnen i miljön, livsmedel och foder, samt ett aktivt angreppssätt för att minska förekomsten av dioxiner i foder och livsmedel genom fortlöpande ansträngningar från verksamhetsutövarnas sida, kommer att resultera i att halten av dessa föroreningar i olika foder- och livsmedelstyper minskar för att slutligen nå målvärdena. Det kommer därför att vara nödvändigt att regelbundet se över och successivt minska gränsvärdena och åtgärdsgränserna.

7. SLUTSATSER

Europas medborgare är särskilt oroade över dioxiner och PCB eftersom dessa föreningar är kända för att ge upphov till allvarliga och långtgående miljö- och hälsoeffekter. Trots den befintliga lagstiftningen och de framsteg som redan gjorts med att minska utsläppen och exponeringen av människor, återstår det fortfarande brister. Det saknas ett samordnat och systematiskt tillvägagångssätt. Det finns ett skriande behov av åtgärder för att minska utsläppen och undvika miljöeffekter och negativa hälsoeffekter på grund av dioxiner och PCB. Det är därför viktigt att kommissionen antar en strategi med åtgärder på kort, medellång och lång sikt för att minska förekomsten av dessa föreningar i miljön samt i foder och livsmedel. Ett sådant samordnat tillvägagångssätt måste garantera att dioxin- och PCB-problemet är helt under kontroll inom 10 år. Vid den tidpunkten måste strategin utvärderas och slutligen revideras för att ta hänsyn till de senaste framstegen. Resultaten av strategin skulle då kunna användas för att minska förekomsten av andra långlivade farliga ämnen i miljön.

(1) Förslag till rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 1999/29/EG om främmande ämnen och produkter i djurfoder (KOM(2001) 493 av den 28 augusti 2001).

(2) Förslag till rådets förordning om ändring av kommissionens förordning (EG) nr 466/2001 om fastställande av högsta tillåtna halt för vissa främmande ämnen i livsmedel (KOM(2001) 495 av den 28 augusti 2001).

BILAGA I

BEFINTLIG GEMENSKAPSLAGSTIFTNING OM DIOXINER OCH PCB**Avfallsförbränning:**

- Rådets direktiv 89/429/EEG av den 21 juni 1989 om minskning av luftförorening från befintliga kommunala avfallsförbränningsanläggningar.
- Rådets direktiv 89/369/EEG av den 8 juni 1989 om förhindrande av luftförorening från nya kommunala avfallsförbränningsanläggningar.
- Rådets direktiv 94/67/EG av den 16 december 1994 om förbränning av farligt avfall.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/76/EG av den 4 december 2000 om förbränning av avfall.

Avfall:

- Rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall.
- Rådets direktiv 91/689/EEG av den 12 december 1991 om farligt avfall.
- Rådets förordning (EEG) nr 259/93 av den 1 februari 1993 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen.
- Rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall.
- Rådets direktiv 75/439/EEG av den 16 juni 1975 om omhändertagande av spilloljor.

Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar:

- Rådets direktiv 96/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar.
- Kommissionens beslut 2000/479/EG av den 17 juli 2000 om upprättandet av ett europeiskt register över föroreande utsläpp (EPER) i enlighet med artikel 15 i rådets direktiv 96/61/EG.

Vatten:

- Rådets direktiv 80/68/EEG av den 17 december 1979 om skydd för grundvatten mot förorening genom vissa farliga ämnen.
- Rådets direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

Begränsning av utsläppande på marknaden och användning av kemikalier:

- Rådets direktiv 85/467/EEG av den 1 oktober 1985 om ändring för sjätte gången (PCB/PCT) av direktiv 76/769/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar)
- Rådets direktiv 91/173/EEG av den 21 mars 1991 om ändring för nionde gången i direktiv 76/769/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar).

Annan PCB-lagstiftning:

- Rådets direktiv 76/403/EEG av den 6 april 1976 om bortskaffande av polyklorerade bifenyler och polyklorerade terfenyler (varigenom PCB förbjuds i öppna tillämpningar såsom tryckfärger och lim).
- Rådets direktiv 96/59/EG av den 16 september 1996 om bortskaffande av polyklorerade bifenyler och polyklorerade terfenyler (PCB/PCT).

Risker för allvarliga olyckshändelser:

- Rådets direktiv 82/501/EEG av den 24 juni 1982 om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter.
- Rådets direktiv 96/82/EG av den 9 december 1996 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår.

Djurfoder:

- Rådets direktiv 1999/29/EG av den 22 april 1999 om främmande ämnen och produkter i djurfoder.
- Kommissionens förordning (EG) nr 2439/1999 av den 17 november 1999 om villkor för godkännande av foder-tillsatser i form av bindemedel, klumpförebyggande medel och koaguleringsmedel, ändrad genom kommissionens förordning (EG) nr 739/2000 av den 7 april 2000.

BILAGA II

UNDERSÖKNINGAR OM DIOXINER OCH PVB SOM FINANSIERATS AV KOMMISSIONEN

- "The European dioxin inventory: Identification of relevant industrial sources of dioxins and furans in Europe", av miljöbyrån i delstaten Nordrhein-Westfalen, 1997.
- "The European dioxin emission inventory – Stage II", av LUA-NRW, januari 2001.
- "Releases of dioxins and furans to land and water in Europe", av AEA Technology, september 1999.
- "Compilation of EU dioxin exposure and health data", av AEA Technology, England, oktober 1999.
- "Evaluation of occurrence of PCDD/PCDF and POPs in wastes and their potential to enter the food chain", av Bayreuth universitet, prof. Hutzingers avdelning, september 2000.
- "Exploration of possible future POP control areas", AEA Technology Environment, september 2000.
- "Dioxins and other POPs in wastes and their potential to enter the foodchain – stage II".
- "PCDD/Fs, PCBs, PBBs and PBDD/Fs: environmental pathways for human exposure", av Arbeitsgemeinschaft Dioxin Projekt.
- "Environmental cycling of selected persistent organic pollutants in the Baltic region (Popcycling-Baltic)".
- "Global mass balance of persistent semi-volatile organic compounds: an approach with PCB as an indicator (GLOBAL-SOC)".
- "Measuring and modelling the dynamic response of remote mountain lake ecosystems to environmental change: a programme of mountain lake research (MOLAR)".

EXPONERINGS- OCH RISKBEDÖMNINGAR SOM UTFÖRTS AV KOMMISSIONEN

- "Assessment of dietary intake of dioxins and related PCBs by the population of EU Member States", scientific co-operation on questions relating to food – Task 3.2.5. – 7 juni 2000.
 - "Dioxin contamination of feedingstuffs and their contribution to the contamination of food of animal origin", yttrande från Vetenskapliga foderkommittén antaget den 6 november 2000.
 - "Risk assessment of dioxins and dioxin-like PCBs in food", yttrande från Vetenskapliga livsmedelskommittén (SCF) antaget den 22 november 2000.
 - Uppdatering av "Risk assessment of dioxins and dioxin-like PCBs in food" på grundval av ny information som blivit tillgänglig sedan antagandet av SCF:s yttrande av den 22 november 2000, yttrande av Vetenskapliga livsmedelskommittén antaget den 30 maj 2001.
 - "Risks of environmental dioxins: Linking epidemiology with toxicity studies to strengthen accurate risk assessment", februari 2000.
-

BILAGA III

FORSKNINGSPRIORITERINGAR

Dioxiner och PCB

1. Öde och spridning i miljön

Atmosfären

— Fördelning av enskilda PCDD/F-kongener mellan ång/partikelfas	m
— Partikelstorleksfördelning för partikelbundna PCDD/F	m
— Mätning av vått och torrt nedfall	H
— Modelleringsstudier av PCDD/F:s beteende i atmosfären	H
— Långväga spridning (över Europa)	H

Den terrestra miljön

— Fastställande av spridnings- och nedbrytningshastigheter i mark	m
— Betydelsen av upptag via rötterna, särskilt variationen mellan olika arter	H
— Överföring av PCDD/F till växter via jordstänk och djur som trampar ned växtligheten	m
— Uppskattning av överföringen från luft till mark och av olika typer av nedfall på växtligheten (vått nedfall, torrt partikelnedfall och torrt gasformigt nedfall)	H
— PCB:s och PCDD/F:s öde och spridning i deponier	H
— Undersökning av halterna av PCDD/F i samband med förbränning av trä som impregnerats med pentaklorfenol	H
— Undersökning av halterna av och källorna till PCDD/F i komposterat material och av dess öde i miljön i komposterat material och i avloppsslam	H
— Modelleringsstudier av PCDD/F:s beteende i den terrestra miljön	H
— Växter som är lämpliga att använda för bioackumulering av PCB och PCDD/F	H
— Ytterligare mätningar av bakgrundskoncentrationerna av PCB och PCDD/F i växter och djurvävnader samt fastställande av referensvärden	H

Vattenmiljön: Den allmänna forskningen har varit mycket omfattande och kommissionen föreslår därför en inriktning på mer specifika områden där det finns luckor

— Kvantifiering av tillförseln av PCDD/F från jord som rinner ned i floder	m
— Ytterligare information om stabiliteten hos PCB och PCDD/F i sediment i olika redoxmiljöer, särskilt om toxiciteten hos PCB- och PCDD/F-blandningen ökar genom nedbrytning	m
— Utveckling av standardiserade provtagningsmetoder för bestämning av representativa PCDD/F-koncentrationer i fisk och sediment	H
— Fördelning av PCDD/F mellan partikelfasen och den lösta organiska fasen i vattenpelaren; tillämpning av experimentellt arbete i fält	m
— Tillgången på PCDD/F som är bundet till organiskt kol i sediment för akvatiska ekosystem	H
— Modelleringsstudier av PCB och PCDD/F: bioackumulering/biomagnifikation i vattenmiljön och i livsmedelskedjan	H
— Nedbrytning av PCB till metaboliter i vatten och sediment	H

2. Ekotoxicitet och människors hälsa	
— Uppskattning av exponeringen av människor för dioxiner och PCB genom förtäring, inandning och hudkontakt	H
— Effekterna av kronisk och periodisk exponering för PCB (inklusive metaboliter) och dioxiner	H
— Identifiering av särskilt känsliga arter som kan användas som bioindikatorer vid övervakning och skydd av livsmiljöer eller områden som befinner sig i "riskzonen"	H
— Utarbetande av metoder för fastställande av gränsvärden för lågeffektnivåer (LEL – low effect levels) hos djur	H
— Uppgradering av kunskaperna om faktorer som påverkar bioackumuleringen i näringskedjan	H
— Fastställande av en toxisk ekvivalensfaktor för icke plana PCB-kongener som påverkar sköldkörteln eller som är neurotoxiska	H
— Klimatets, jordbruksmetoders och kostens inverkan på exponeringen för PCB och dioxiner i medlemsstater i södra delen av unionen (vilka skiljer sig från dem i norra delen av unionen)	H
— Epidemiologiska studier, bland annat av målgrupper som foster och spädbarn	H
— Fastställande av biomarkörer för hälsoeffekter hos människor och djur	m
3. Jordbruks- och livsmedelsindustrin	
— Undersökning av överföring och fastställande av relevanta överföringsfaktorer för olika PCB och PCDD/F från mark, sediment och foder till djurvävnader, inklusive fisk (t.ex. fiskkött och fett) och animaliska produkter (t.ex. mjölk och ägg). Dioxinliknande PCB måste uppmärksammas särskilt.	H
— Fastställande av överföringsfaktorer för PCDD/F från mark och foder till djurvävnader och produkter från boskap (idisslare)	m
— Fastställande av överföringsfaktorer för dioxinliknande PCB från mark och foder till djurvävnader och produkter (mjölk) från boskap (idisslare)	H
— Fastställande av överföringsfaktorer för PCDD/F och PCB (särskilt dioxinliknande PCB) från mark och foder till djurvävnader och produkter (ägg) från fjäderfå	H
— Fastställande av överföringsfaktorer för PCDD/F och PCB (särskilt dioxinliknande PCB) från foder till djurvävnader och produkter från grisar	H
— Fastställande av överföringsfaktorer för PCDD/F och PCB (särskilt dioxinliknande PCB) från sediment och föda till fisk	H
— En typisk profil för kongener av dioxinliknande föreningar i nötkött	m
— Bedömning av jordbruksmetoder och industriella metoder (t.ex. torkning av foder med varmluft, användning av kemiska ämnen såsom lösningsmedel, pelleteringstillsatser etc. för framställning av foder, jäsning etc.) med avseende på deras potential att generera PCDD/F	H
— Kvantifiering av potentiell tillförsel av PCB och PCDD/F i djurfoder via återvunna produkter såsom matoljor och matfetter, slaktavfall etc.	H
— PCDD/F i gödsel	m
4. Kartläggning av källor	
— Data om PCB-källor	H
— Bidraget från avfall och avfallsåtervinning (inklusive processer) till de totala utsläppen till miljön/livsmedelskedjan	H
— Bidraget från produkter till de totala utsläppen till miljön (t.ex. kosmetika, bekämpningsmedel, textilier, plast, papper etc.)	H
— Hushållens förbränning av ved och kol (hushållen + industrin)	H
— Depåkällor (beteende, nedbrytningsprocesser, saneringsmetoder etc.)	H
— Naturliga dioxinkällor och deras andel av de totala utsläppen till miljön	m

— Nya PCB-källor i form av biprodukter i den kemiska industrin	m
— Dioxiner från eldsvådor och oavsiktlig förbränning (byggnader, fordon, avfall etc.)	m
5. Analysmetoder	
— Undersökning av billigare, snabbare och mer tillförlitliga analysmetoder och deras begränsningar	H
— Ett standardiserat tillvägagångssätt för tolkning av datasamlingar som innehåller värden under detektionsgränsen	m
— Interkalibrering av dioxinlaboratorier för att säkerställa enhetliga resultat i hela Europa	H
— Riktlinjer/normer för provtagning, framtagning av data och rapportering	H
6. Saneringsåtgärder	
— Reningsmetoder för produkter (modersmjölk, fisk, olja etc.)	H
— Saneringsmetoder för mark och sediment	H
7. Övervakning	
— Utveckling av ett geografiskt informationssystem (GIS) som ingår i de övergripande GIS-strategierna för miljön	H

H = högprioriterat

m = måttligt prioriterat

Förhandsanmälan av en koncentration**(Ärende COMP/M.2637 – Nutricia/Baxter/2. HSC)****Ärendet kan komma att behandlas enligt förenklat förfarande**

(2001/C 322/03)

(Text av betydelse för EES)

1. Kommissionen mottog den 8 november 2001 en anmälan av en föreslagen koncentration enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 ⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1310/97 ⁽²⁾, genom vilken Nutricia Deutschland GmbH (Nutricia), ingående i Numico-gruppen, och Baxter Deutschland Holding GmbH (Baxter), en del av Baxter-gruppen, förvärvar, på det sätt som avses i artikel 3.1 b i förordningen, gemensam kontroll över 2. HSC Home Supply + Care Beteiligungs GmbH (2. HSC), genom förvärv av aktier.

2. De berörda företagens affärsverksamheter omfattar följande:

- Nutricia: tillverkning och distribution av centrala näringsämnen, barnmat, hälso- och dietprodukter.
- Baxter: tillverkning och försäljning av parenterala näringsämnen, distribution av biomedicinska och biofarmakologiska produkter.
- 2. HSC: distribution och applikation av näringsprodukter för patienter.

3. Kommissionen har vid en preliminär granskning kommit fram till att den anmälda koncentrationen kan omfattas av förordning (EEG) nr 4064/89, dock med det förbehållet att det slutliga beslutet på denna punkt fattas senare. Det bör noteras att detta ärende kan komma att behandlas i enlighet med kommissionens tillkännagivande om ett förenklat förfarande för handläggning av vissa koncentrationer enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 ⁽³⁾.

4. Kommissionen uppmanar intresserade tredje parter att lämna eventuella synpunkter på den föreslagna koncentrationen.

Synpunkterna måste vara kommissionen tillhanda inom tio dagar efter det att denna förhandsanmälan har offentliggjorts. Synpunkterna kan skickas per fax (32-2) 296 43 01, 296 72 44 eller per post med referensnummer COMP/M.2637 – Nutricia/Baxter/2. HSC till följande adress:

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens
Direktorat B – Arbetsgruppen för kontroll av företagsfusioner
Rue Joseph II/Jozef II-straat 70
B-1000 Bryssel

⁽¹⁾ EGT L 395, 30.12.1989, s. 1. Rättelse i EGT L 257, 21.9.1990, s. 13.

⁽²⁾ EGT L 180, 9.7.1997, s. 1. Rättelse i EGT L 40, 13.2.1998, s. 17.

⁽³⁾ EGT C 217, 29.7.2000, s. 32.

Förhandsanmälan av en koncentration**(Ärende COMP/M.2646 – Rhenus/Via Verkehr Holding (SNCF)/Rhenus-Keolis)****Ärendet kan komma att behandlas enligt förenklat förfarande**

(2001/C 322/04)

(Text av betydelse för EES)

1. Kommissionen mottog den 7 november 2001 en anmälan av en föreslagen koncentration enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 ⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1310/97 ⁽²⁾, genom vilken de tyska företagen Rhenus AG & Co. Beteiligungs KG (Rhenus), kontrollerat av Rethmann AG & Co., och Via Verkehr Holding GmbH & Co. KG (Via Verkehr), tillhörande den franska företagsgruppen Société Nationale des Chemins de Fer (SNCF), förvärvar, på det sätt som avses i artikel 3.1 b i förordningen, gemensam kontroll över de tyska företagen Rhenus-Keolis GmbH & Co. KG och Rhenus-Keolis Verwaltungsgesellschaft mbH genom förvärv av värdepapper.

2. De berörda företagens affärsverksamheter omfattar följande:

— Rhenus: godstransporter och logistiktjänster, avfallshantering, handel inom byggnadsmaterial och annan handel.

— Via Verkehr Holding: passagerartrafik inom närtrafik med tåg och buss.

3. Kommissionen har vid en preliminär granskning kommit fram till att den anmälda koncentrationen kan omfattas av förordning (EEG) nr 4064/89, dock med det förbehållet att det slutliga beslutet på denna punkt fattas senare. Det bör noteras att detta ärende kan komma att behandlas i enlighet med kommissionens tillkännagivande om ett förenklat förfarande för handläggning av vissa koncentrationer enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 ⁽³⁾.

4. Kommissionen uppmanar intresserade tredje parter att lämna eventuella synpunkter på den föreslagna koncentrationen.

Synpunkterna måste vara kommissionen tillhanda inom tio dagar efter det att denna förhandsanmälan har offentliggjorts. Synpunkterna kan skickas per fax (32-2) 296 43 01, 296 72 44 eller per post med referensnummer COMP/M.2646 – Rhenus/Via Verkehr Holding (SNCF)/Rhenus-Keolis till följande adress:

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens
Direktorat B – Arbetsgruppen för kontroll av företagsfusioner
Rue Joseph II/Jozef II-straat 70
B-1000 Bryssel

⁽¹⁾ EGT L 395, 30.12.1989, s. 1. Rättelse i EGT L 257, 21.9.1990, s. 13.

⁽²⁾ EGT L 180, 9.7.1997, s. 1. Rättelse i EGT L 40, 13.2.1998, s. 17.

⁽³⁾ EGT C 217, 29.7.2000, s. 32.

Förhandsanmälan av en koncentration**(Ärende COMP/M.2638 – 3i/Consors/100 World)****Ärendet kan komma att behandlas enligt förenklat förfarande**

(2001/C 322/05)

(Text av betydelse för EES)

1. Kommissionen mottog den 7 november 2001 en anmälan av en föreslagen koncentration enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 ⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1310/97 ⁽²⁾, genom vilken det brittiska företaget 3i Group Investments LP (3i) och det tyska företaget Consors Discount-Broker AG (Consors) kontrollerat av Schmidt Bank KGaA (Schmidt Bank), förvärvar, på det sätt som avses i artikel 3.1 b i förordningen, gemensam kontroll över det tyska företaget 100world.com AG (100world) genom förvärv av aktier.

2. De berörda företagens affärsverksamheter omfattar följande:

- 3i: riskkapital.
- Consors: internetmäklartjänster.
- Schmidt Bank: finansiella tjänster.

3. Kommissionen har vid en preliminär granskning kommit fram till att den anmälda koncentrationen kan omfattas av förordning (EEG) nr 4064/89, dock med det förbehållet att det slutliga beslutet på denna punkt fattas senare. Det bör noteras att detta ärende kan komma att behandlas i enlighet med kommissionens tillkännagivande om ett förenklat förfarande för handläggning av vissa koncentrationer enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 ⁽³⁾.

4. Kommissionen uppmanar intresserade tredje parter att lämna eventuella synpunkter på den föreslagna koncentrationen.

Synpunkterna måste vara kommissionen tillhanda inom tio dagar efter det att denna förhandsanmälan har offentliggjorts. Synpunkterna kan skickas per fax (32-2) 296 43 01, 296 72 44 eller per post med referensnummer COMP/M.2638 – 3i/Consors/100 World till följande adress:

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens
Direktorat B – Arbetsgruppen för kontroll av företagsfusioner
Rue Joseph II/Jozef II-straat 70
B-1000 Bryssel

⁽¹⁾ EGT L 395, 30.12.1989, s. 1. Rättelse i EGT L 257, 21.9.1990, s. 13.

⁽²⁾ EGT L 180, 9.7.1997, s. 1. Rättelse i EGT L 40, 13.2.1998, s. 17.

⁽³⁾ EGT C 217, 29.7.2000, s. 32.

Förhandsanmälan av en koncentration**(Ärende COMP/M.2661 – Winterthur/Prudential Assurance)****Ärendet kan komma att behandlas enligt förenklat förfarande**

(2001/C 322/06)

(Text av betydelse för EES)

1. Kommissionen mottog den 9 november 2001 en anmälan av en föreslagen koncentration enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 ⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1310/97 ⁽²⁾, genom vilken företaget Winterthur Swiss Insurance Company (Winterthur), Schweiz, förvärvar, på det sätt som avses i artikel 3.1 b i förordningen, kontroll över företaget Prudential Assurance Company Ltd (Prudential), Förenade kungariket, ägt av Prudential plc, Förenade kungariket, genom förvärv av tillgångar.

2. De berörda företagens affärsverksamheter omfattar följande:

— Winterthur: finansiella tjänster, privatbankrådgivning och försäkring.

— Prudential: allmän- och skadeförsäkring.

3. Kommissionen har vid en preliminär granskning kommit fram till att den anmälda koncentrationen kan omfattas av förordning (EEG) nr 4064/89, dock med det förbehållet att det slutliga beslutet på denna punkt fattas senare. Det bör noteras att detta ärende kan komma att behandlas i enlighet med kommissionens tillkännagivande om ett förenklat förfarande för handläggning av vissa koncentrationer enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 ⁽³⁾.

4. Kommissionen uppmanar intresserade tredje parter att lämna eventuella synpunkter på den föreslagna koncentrationen.

Synpunkterna måste vara kommissionen tillhanda inom tio dagar efter det att denna förhandsanmälan har offentliggjorts. Synpunkterna kan skickas per fax (32-2) 296 43 01, 296 72 44 eller per post med referensnummer COMP/M.2661 – Winterthur/Prudential Assurance till följande adress:

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens
Direktorat B – Arbetsgruppen för kontroll av företagsfusioner
Rue Joseph II/Jozef II-straat 70
B-1000 Bryssel

⁽¹⁾ EGT L 395, 30.12.1989, s. 1. Rättelse i EGT L 257, 21.9.1990, s. 13.

⁽²⁾ EGT L 180, 9.7.1997, s. 1. Rättelse i EGT L 40, 13.2.1998, s. 17.

⁽³⁾ EGT C 217, 29.7.2000, s. 32.

Förhandsanmälan av en koncentration**(Ärende COMP/M.2660 – NPM/ABN Amro/Norit Personal Care Holding)****Ärendet kan komma att behandlas enligt förenklat förfarande**

(2001/C 322/07)

(Text av betydelse för EES)

1. Kommissionen mottog den 7 november 2001 en anmälan av en föreslagen koncentration enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 ⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1310/97 ⁽²⁾, genom vilken företaget ABM Amro Participaties BV (ABN Amro P), Nederländerna, som tillhör ABM Amro Bank NV-gruppen och NPM Capital NV (NPM), Nederländerna, kontrollerat av SHV Holding NV, förvärvat, på det sätt som avses i artikel 3.1 b i förordningen, gemensam kontroll över företaget Norit Personal Care Holding BV (NPCH), som tillhör Norit NV-gruppen, genom förvärv av aktier.
2. De berörda företagens affärsverksamheter omfattar följande:
 - ABN Amro P: riskkapital och privata aktieinvesteringar.
 - NPM: utveckling av kapital till familjeägda högteknologi- och livforskningsbolag, management utköp (buy-out), inköp och investerare utköp.
 - NPCH: personalvårdssektorn.
3. Kommissionen har vid en preliminär granskning kommit fram till att den anmälda koncentrationen kan omfattas av förordning (EEG) nr 4064/89, dock med det förbehållet att det slutliga beslutet på denna punkt fattas senare. Det bör noteras att detta ärende kan komma att behandlas i enlighet med kommissionens tillkännagivande om ett förenklat förfarande för handläggning av vissa koncentrationer enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 ⁽³⁾.
4. Kommissionen uppmanar intresserade tredje parter att lämna eventuella synpunkter på den föreslagna koncentrationen.

Synpunkterna måste vara kommissionen tillhanda inom tio dagar efter det att denna förhandsanmälan har offentliggjorts. Synpunkterna kan skickas per fax (32-2) 296 43 01, 296 72 44 eller per post med referensnummer COMP/M.2660 – NPM/ABN Amro/Norit Personal Care Holding till följande adress:

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens
Direktorat B – Arbetsgruppen för kontroll av företagsfusioner
Rue Joseph II/Jozef II-straat 70
B-1000 Bryssel

⁽¹⁾ EGT L 395, 30.12.1989, s. 1. Rättelse i EGT L 257, 21.9.1990, s. 13.

⁽²⁾ EGT L 180, 9.7.1997, s. 1. Rättelse i EGT L 40, 13.2.1998, s. 17.

⁽³⁾ EGT C 217, 29.7.2000, s. 32.

Beslut om att inte göra invändningar mot en anmäld koncentration**(Ärende COMP/M.2613 – Alcoa/BHP Billiton/JV)**

(2001/C 322/08)

(Text av betydelse för EES)

Kommissionen beslutade den 23 oktober 2001 att inte göra invändningar mot den anmälda koncentrationen ovan och att förklara den förenlig med den gemensamma marknaden. Detta beslut grundar sig på artikel 6.1 b i rådets förordning (EEG) nr 4064/89. Beslutet i sin helhet finns endast på engelska och kommer att offentliggöras efter det att alla eventuella affärshemligheter har avlägsnats. Det kommer att finnas tillgängligt

- i skriftlig form och kan fås från Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer (se förteckningen på sista sidan),
- i elektronisk form i CEN-versionen i CELEX databas med CELEX-nummer 301M2613. CELEX är den databas som innehåller Europeiska gemenskapens lagstiftning.

För ytterligare information rörande abonnemang, kontakta:

EUR-OP
Information, marknadsföring och PR
2 rue Mercier
L-2985 Luxemburg
Tfn (352) 2929-42718
Fax (352) 2929-42709

Beslut om att inte göra invändningar mot en anmäld koncentration**(Ärende COMP/M.2477 – Atle/Pricerunner JV)**

(2001/C 322/09)

(Text av betydelse för EES)

Kommissionen beslutade den 23 oktober 2001 att inte göra invändningar mot den anmälda koncentrationen ovan och att förklara den förenlig med den gemensamma marknaden. Detta beslut grundar sig på artikel 6.1 b i rådets förordning (EEG) nr 4064/89. Beslutet i sin helhet finns endast på engelska och kommer att offentliggöras efter det att alla eventuella affärshemligheter har avlägsnats. Det kommer att finnas tillgängligt

- i skriftlig form och kan fås från Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer (se förteckningen på sista sidan),
- i elektronisk form i CEN-versionen i CELEX databas med CELEX-nummer 301M2477. CELEX är den databas som innehåller Europeiska gemenskapens lagstiftning.

För ytterligare information rörande abonnemang, kontakta:

EUR-OP
Information, marknadsföring och PR
2 rue Mercier
L-2985 Luxemburg
Tfn (352) 2929-42718
Fax (352) 2929-42709
